

Dosarul nr. 3ra-4/2023
2-20064729-01-3ra-06012023

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. V. Chisilița)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

ÎNCHEIERE

15 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Aliona Miron
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului depus de Raisa Tanasii,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Tanasii împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, repararea prejudiciului material, precum și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 28 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Raisa Tanasii împotriva hotărârii din 05 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 26 noiembrie 2019, Raisa Tanasii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, repararea prejudiciului material, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, prin două cereri, din 28 februarie 2017 și din 15 martie 2017, care sunt confirmate în decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale (anexa 11), a trecut de la pensia de invaliditate la pensia de vârstă și a depistat că aceasta a fost nemotivat micșorată, ori articolele 33.5 cu trimitere la art. 11 alin (2) al Legii nr. 156 indică că, pensia se stabilește din data înaintării cererii și actelor necesare.

Totodată, a adus la cunoștință reclamanta că, după 15 martie 2017, nu s-a mai adresat către Casa Teritorială de Asigurări Sociale, cu solicitări de trecere la alt tip de pensie. Însă, actele deja recunoscute și utilizate de Casa Teritorială de Asigurări Sociale la stabilirea pensiei de invaliditate în anul 2009 sunt valabile și pasibile de folosit în

procesul de trecere la pensia de vârstă. Or, în realitate, în anul 2009, Casa Teritorială de Asigurări Sociale a recunoscut, a acceptat și a admis în calculul pensiei certificatele salariale, prezentate de angajatorii SRL „R&R” și SRL „ZOOMED”. Iar peste 8 ani, în procedura de trecere la altă pensie, funcționarii Casei Naționale de Asigurări Sociale, nu mai recunosc valabilitatea actelor, precedent recunoscute și utilizate de ei însuși.

Astfel, a comunicat reclamanta că, imediat a purces la corectarea pensiei prin contestare a actului administrativ individual ilegal și nefavorabil. Or, Raisa Tanasii a obținut careva corectări, însă, totuși funcționarii Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale, refuză să recunoască stagiul de muncă cu veniturile salariale pe perioada ianuarie-mai 1999, deși, Raisa Tanasii în acea perioadă, fiind angajată în cadrul SRL „R&R”, precum și stagiul cu venitul pe perioada 01.01.2008 până în 31.12.2009, ultima angajată fiind în cadrul SRL „ZOOMED”.

Mai mult ca atât, pe perioadele indicate au fost depuse și rapoartele REV-5, solicitate de Casa Teritorială de Asigurări Sociale cu garanții, că dacă REV-5 vor fi prezentate, pensia se va recalcula. Însă, în ultimul aliniat din răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale, se menționează că, a convins ambii angajatori, ca cel puțin cu întârziere, dar să prezinte Rapoartele REV-5. Iar angajatorii au prezentat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale-Buiucani actele solicitate, însă, Casa Teritorială de Asigurări Sociale și Casa Națională de Asigurări Sociale nu și-au onorat obligațiunea și angajamentul de a restabili stagiul omis și de a recalcula pensia lui Raisa Tanasii. Or, la cuantumul pensiei minime era necesar, legal și corect de a utiliza în calculul pensiei personale, cuantumul pensiei minime de 948,84 de lei, cum este indicat în decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale nr. 93/2017/31071 din 30.07.2019, dar și conform listei cuantumurilor minime a pensiilor, recunoscut de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În acest context, a considerat reclamanta că, funcționarii publici, contrar legii, abuziv, aplică cuantumul de 125 de lei, care este indicele anului 2002 și care logic și legal nu poate fi aplicat în anul 2017, când a trecut la pensia de vârstă. Iar ca probe personale a prezentat: extras din carnetul de muncă, care confirmă stagiul corect și venitul real; certificatul salarial, care este bază probatorie până în anul 2012, cum recunosc funcționarii Casei Naționale de Asigurări Sociale în răspunsul expedit; calculul corect, efectuat de Casa Națională de Asigurări Sociale în 2009, dar omis de funcționari în anii 2017; instrucția - recipisă, eliberată de Casa Teritorială de Asigurări Sociale angajatorului, ca confirmare a achitării impozitului și prezentare a Raportului de tip REV - 5; calculul corect a pensiei. Or, în baza acestor probe, coroborând cu Hotărârile Guvernului și Legea nr.156, s-a stabilit, că prin calculul eronat a pensiei personale, inițial s-a produs un prejudiciu lunar 534,44 lei, ulterior cu indexații și revalorificări, prejudiciul s-a ridicat până la 893 lei lunar.

A comunicat reclamanta că, total pe durată, până la adresarea în judecată prejudiciul formează în sumă de 22 985.33 de lei. Întrucât, conform calculului prejudiciului total și Extrasului din contul curent a pensionarului Raisa Tanasii, se confirmă, că impozitele sociale au fost achitate, integral, inclusiv pe perioadele de muncă omise. Iar această probă confirmă de asemenea, că impozitele achitate au fost repartizate prin Rapoartele REV - 5. Or, cu asemenea corectare a defectelor, efectuate la

indicațiile colaboratorilor Casei Naționale de Asigurări Sociale, este clar că funcționarii instituțiilor sociale erau obligați de a recalcula pensia. Însă, continuă să se eschiveze de la recalcularea pensiei personale.

A solicitat Raisa Tanasii constatarea ca fiind eronat calculul pensiei prin omiterea a două segmente din stagiul general de muncă, inclusiv, perioada ianuarie-mai a anului 1999 și perioada 01.01.2008 până în 31.12.2009; constatarea aplicării eronate în formula de calcul a cuantumului pensiei de 125 lei, corect, necesar și legal fiind cuantumul de 948,84 de lei, precum și obligarea recalculării pensiei cu adăugarea perioadelor din stagiul de muncă de la 01 ianuarie până în mai 1999 și a perioadei din 01.01.2008 până în 31.12.2009 și, înlocuirea în formula pensiei cuantumului eronat de 125 lei cu cel corect de 948,84 de lei cu repararea prejudiciului cauzat.

Ulterior la 20 noiembrie 2020, reclamanta a depus o cerere privind completarea pretențiilor, solicitând anularea refuzului de recalculare a pensiei; obligarea trecerii de la pensia de invaliditate la pensia de vârstă din data depunerii cererii - 25 ianuarie 2017, cu includerea în stagiul de muncă salariul pe perioadele omise: o lună din perioada 02.08.78- 31.12.98, perioada din 01.01.99-31.05.1999, perioada 03.01.2008-31.12.2009, și efectuarea recalculului coeficientului individual a pensionarului, încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 199 lei, 65 bani (vol. I, f.d.186-187).

Prin hotărârea din 04 decembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea depusă de Raisa Tanasii împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea refuzului de recalcularea pensiei, obligarea recalculării pensiei cu includerea în stagiul de muncă a perioadelor omise, înlocuirea în formula de calcul a cuantumului de 125 de lei cu 948,84 de lei, obligarea reparării prejudiciului material prin recalcularea și achitarea retroactivă a pensiei, încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă.

La 09 decembrie 2020 Raisa Tanasii a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe din 04 decembrie 2020 (f.d. 196, 199-200, vol. I).

La 20 ianuarie 2021 Raisa Tanasii a recepționat hotărârea motivată a primei instanțe, iar la 09 februarie 2021, Raisa Tanasii a depus motivarea apelului, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii (f.d.217-218, vol. I, 4-7, vol. II).

Astfel, instanța de apel întemeiat a considerat ca fiind depus în termen, atât apelul nemotivat, cât și cel motivat a Raisa Tanasii împotriva hotărârii din 04 decembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani.

Prin decizia din 28 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea de apel depusă de Raisa Tanasii împotriva hotărârii din 04 decembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 203, 204-2200, vol. II).

În susținerea soluției sale instanța de apel s-a bazat pe prevederile art. 231 alin. (2), 194 alin. (1), 219 alin. (1)-(4), 206 alin. (1) lit. b), 207 alin. (1), 220 alin. (1), 93,3, 10 alin. (1), 17, 20, 189 alin. (1), 208 alin. (1)-(3), 209 alin. (1) din Codul administrativ, art. 3 lit. e) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489-XIV din 08 iulie 1999, art. 33 alin. (1)-(2) și alin. (5) din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998

privind sistemul public de pensii, 8 alin. (1)-(2), 14, 15, 52 alin. (1) și (3) și a reținut că soluția primei instanțe de respingere a acțiunii este întemeiată și legală.

Astfel, instanța de apel a stabilit că, pensia pentru limită de vârstă, Raisei Tanasii i-a fost stabilită inițial în anul 2017, ulterior recalculată și reexaminată în anul 2018 și 2019, din perspectiva unor noi circumstanțe și dovezi, care, conform legii permit reexaminarea acestui drept. Iar ultima nu a contestat nici una dintre deciziile Casei Naționale de Asigurări Sociale, acestea obținând puterea lucrului decis.

Astfel, instanța de apel a atestat că, instanța de fond just a reținut că, refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale privind recalcularea pensiei după formula indicată în Legea nr.156 din 14 octombrie 1998, cu luarea în calcul a stagiului de muncă și a plăților salariale realizate în perioada ianuarie-mai 1999 și perioada 2008-2009, este întemeiat și legal. Ori, la depunerea cererii din 06 iunie 2019, cu privire la recalcularea pensiei după formula indicată în Legea nr.156 din 14 octombrie 1998, cu luarea în calcul a stagiului de muncă și a plăților salariale realizate în perioada ianuarie-mai 1999 și perioada 2008- 2009 (f.d.140-143), reclamanta, Raisa Tanasii nu a invocat circumstanțe noi și nici nu a administrat înscrisuri care să confirme existența acelor împrejurări, care conform art. 33 din Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998, să permită reexaminarea dreptului la pensie.

În acest context, instanța de apel a apreciat ca declarativ și neîntemeiat argumentul apelantei/reclamante, precum că, autoritatea publică-Casa Națională de Asigurări Sociale, nejustificat refuză să ia în stagiului de muncă și plățile salariale realizate în perioada ianuarie-mai 1999 și perioada 2008-2009, întrucât, după cum întemeiat a reținut instanța de fond la acest capitol, până la 01 aprilie 2017, pensiile pentru limită de vârstă și de dizabilitate (invaliditate) se calculau în corespundere cu prevederile art. 53 și art. 54 a Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, Regulamentului cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 417 din 03 mai 2000 și Regulamentului cu privire la modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 328 din 19 martie 2008.

Iar astfel, conform Legii nr. 156 din 14.10.1998, privind sistemul public de pensii, în vigoare până la 01 ianuarie 2017, solicitanților li se acorda dreptul la pensie pentru limita de vârstă la împlinirea vârstei potrivit art.41 alin.(1) pentru femei 57 ani și bărbați 62 ani, dacă confirmau un stagiul de cotizare prevăzut la art.42 al Legii menționate, pentru o pensie integrală sau un stagiul de cotizare de cel puțin 15 ani pentru o pensie parțială calculată proporțional stagiului de cotizare realizat.

De asemenea instanța de apel a reținut că, Casa Națională de Asigurări Sociale a emis decizia cu privire la stabilirea pensiei pentru limită Raisei Tanasii, începând cu 28 februarie 2017, decizie care nu a fost contestată de către Raisa Tanasii. Or, odată cu prezentarea datelor de către agentul economic SRL „Zoomed”, la care a fost angajată Raisa Tanasii, la data 11 mai 2017 a fost suplinit contul personal de asigurări sociale al ultimei cu perioada ianuarie 2008 - decembrie 2009 și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Buiucani, a reexaminat pensia din venitul mediu lunar asigurat valorizat.

Iar deoarece s-a constatat că, quantumul pensiei recalculat este mai mic decât mărimea pensiei aflate în plată, reexaminarea pensiei a fost refuzată.

Însă, decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani, mun. Chișinău din 18 iunie 2019, cu privire la refuzul de reexaminare a pensiei, nu a fost contestată de Raisa Tanasii. Totodată, cu privire la argumentul reclamantei/apelante precum că, la formula de calcul este necesară înlocuirea quantumului de 125 lei cu 948,84 lei, după cum a menționat și instanța de fond, completul judiciar atestă că, conform prevederilor Regulamentului cu privire la modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.328 din 19.03.2008 (în vigoare până la 01.04.2017) indicatorii 110, 125 - reprezintă suma fixă minimă garantată de stat la pensia pentru limită de vârstă, dacă se confirmă stagiul de cotizare complet (în cazul stagiului de cotizare incomplet minimul garantat în sumă fixă se stabilește proporțional stagiului de cotizare confirmat); iar 130, 125, 85 - suma fixă minimă garantată de stat la pensia de invaliditate. Iar astfel, la calcularea pensiei Raisa Tanasi a fost aplicabilă formula de calcul prevăzută de Anexa nr.4 al Legii nr. 156- XIV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, ținându-se cont de categoria solicitată.

În aceeași ordine de idei, Completul judiciar atestă că, instanța de fond just a stabilit că, nu poate fi admisă și a apreciat ca neîntemeiată pretenția cu privire la repararea prejudiciului material prin recalcularea și achitarea retroactivă a pensiei în quantum total de 22 985,33 lei, conform calculului și formulei corecte. Ori, nefiind constatată ilegalitatea unui act administrativ prin care apelantei/reclamantei i s-a calculat eronat pensia, temeiuri pentru admiterea acestei pretenții nu sunt.

Prin urmare, întrucât, acțiunea înaintată în judecată de către Raisa Tanasii, nu poate fi admisă și, este respinsă ca neîntemeiată, Completul judiciar al instanței de apel nu poate admite nici pretenția cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată. Or, conform art. 94 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

La 13 octombrie 2022 Raisa Tanasii a recepționat dispozitivul deciziei instanței de apel din 28 septembrie 2022, iar la 31 octombrie 2022 aceasta a depus cerere de recurs nemotivată, solicitând admiterea acesteia, anularea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii (f.d. 223, 226, vol. II).

La 16 decembrie 2022 Curtea de Apel Chișinău a notificat Raisa Tanasii decizia motivată a instanței de apel, iar la 12 ianuarie 2023 a depus cererea de recurs motivată (f.d. 230, vol. II, 1-7, vol. III).

În motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu soluția instanței de apel, o consideră neîntemeiată și care necesită a fi casată, deoarece este emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material și cu încălcarea normelor de drept procedural.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme

de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a notificat dispozitivul deciziei contestate la 13 octombrie 2022, și la 31 octombrie 2022 Raisa Tanasii a depus cererea de recurs nemotivată (f.d. 223, 226, vol. II).

La 16 decembrie 2022 a fost notificată Raisei Tanasii decizia motivată a instanței de apel și la 12 ianuarie 2023 a depus cerere de recurs motivată, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii (f.d. 230, vol. II, 1-7, vol. III).

În condițiile enunțate, recursul nemotivat depus la 31 octombrie 2022 și cel motivat depus la 12 ianuarie 2023 sunt în termen.

La 13 ianuarie 2023 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale copia recursului motivat depus de Raisa Tanasii cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței.

La 25 ianuarie 2023 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului depus de Raisa Tanasii cu menținerea deciziei instanței de apel.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră cererea de recurs depusă de Raisa Tanasii inadmisibilă, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)- f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne

deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Raisa Tanasii.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Raisa Tanasii se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Aliona Miron

Iurie Bejenaru

Dosarul nr. 3ra-4/2023
2-20064729-01-3ra-06012023

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. V. Chisilița)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

ÎNCHEIERE

15 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Aliona Miron
Iurie Bejenaru

examinând cererea înaintată de Raisa Tanasii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Tanasii împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, repararea prejudiciului material, precum și încasarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă:

La 26 noiembrie 2019, Raisa Tanasii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, repararea prejudiciului material, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

A solicitat Raisa Tanasii constatarea ca fiind eronat calculul pensiei prin omiterea a două segmente din stagiul general de muncă, inclusiv, perioada ianuarie-mai a anului 1999 și perioada 01.01.2008 până în 31.12.2009; constatarea aplicării eronate în formula de calcul a cuantumului pensiei de 125 lei, corect, necesar și legal fiind cuantumul de 948,84 de lei, precum și obligarea recalculării pensiei cu adăugarea perioadelor din stagiul de muncă de la 01 ianuarie până în mai 1999 și a perioadei din 01.01.2008 până în 31.12 2009 și, înlocuirea în formula pensiei cuantumul eronat de 125 lei cu cel corect de 948,84 de lei cu repararea prejudiciului cauzat.

Ulterior la 20 noiembrie 2020, reclamanta a depus o cerere privind completarea pretențiilor, solicitând anularea refuzului de recalculare a pensiei; obligarea trecerii de la pensia de invaliditate la pensia de vârstă din data depunerii cererii - 25 ianuarie 2017, cu

inclusiunea în stagiul de muncă salariul pe perioadele omise: o lună din perioada 02.08.78- 31.12.98, perioada din 01.01.99-31.05.1999, perioada 03.01.2008-31.12.2009, și efectuarea recalculului coeficientului individual a pensionarului, încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 199 lei, 65 bani (vol. I, f.d.186-187).

Prin hotărârea din 04 decembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea depusă de Raisa Tanasii împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea refuzului de recalcularea pensiei, obligarea recalculării pensiei cu includerea în stagiul de muncă a perioadelor omise, înlocuirea în formula de calcul a cuantumului de 125 de lei cu 948,84 de lei, obligarea reparării prejudiciului material prin recalcularea și achitarea retroactivă a pensiei, încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă.

Prin decizia din 28 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea de apel depusă de Raisa Tanasii împotriva hotărârii din 04 decembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 203, 204-220, vol. II).

La 31 octombrie 2022, Raisa Tanasii a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 12 ianuarie 2023 a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii în sensul formulat.

Totodată, recurenta, cu trimitere la art.12¹ din Codul de procedură civilă, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea controlului constituționalității a unor prevederi ale Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii și nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale și anume art. 5 Stagiul de cotizare al Legii 156/1998 privind sistemul public de pensii; art. 7 al Legii nr. 156/1998. Dovada stagiului de cotizare (intrat în vigoare din 01.01.1999; art. 5 al Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (intrat în vigoare la 01 iulie 2000); art. 33 alin. (1) lit. a) al Legii nr. 156/1998. Reexaminarea drepturilor la pensie.; art. 33 alin. (3) al Legii nr. 156/1998. Reexaminarea drepturilor la pensie.(în redacția formulată în 2017-2022); art. 33 alin. (3) al Legii nr. 156/1998. Reexaminarea drepturilor la pensie. (în redacția formulată începând cu 01.10.2022); Anexa nr. 4 al Legii 156/1998; Hotărârea Guvernului nr. 328 din 19 martie 2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat, în partea ce ține de formulele de calculare a pensiilor pentru alți beneficiari; Hotărârea Guvernului nr. 293 din 14 martie 2016 cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale.

Studiind cererea înaintată, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi respinsă, din motivele ce succed.

Conform art.195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu prevederile art.12¹ alin.(1)-alin.(5) din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor

Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile. Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Potrivit art.135 alin.(1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

Distinct, se reține că la 09 februarie 2016 Curtea Constituțională a Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr.2 „Pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr.55b/2015)”, prin care s-a decis că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională.

Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Conform §79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și lit.g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

Curtea a mai menționat că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Potrivit §82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu. (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82. Excepția de neconstituționalitate care întrunește aceste condiții poate fi ridicată în fața oricărei instanțe.

Astfel, pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, este necesară întrunirea cumulativă a condițiilor imperative obligatorii prevăzute la art.12¹ din Codul de procedură civilă.

În circumstanțele expuse, verificând întrunirea de către autorul cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a exigențelor evidențiate supra, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție atestă că, la caz, lipsesc temeiurile de admitere a cererii respective. Or, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată doar strict în cazurile când cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Pe când, la caz, recursul depus de Raisa Tanasii împotriva deciziei din 28 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost declarat inadmisibil.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge cererea înaintată de Raisa Tanasii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale.

Conform art.195 și art.230 din Codul administrativ, în coroborare cu art.12¹ din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se respinge cererea înaintată de Raisa Tanasii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, în cauza de contencios

administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Tanasii împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, repararea prejudiciului material, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Aliona Miron

Iurie Bejenaru